

Nr 922

Av herr **Lundberg**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 68, angående central administration för hälso- och sjukvården samt socialvården, m. m.

I Kungl. Maj:ts proposition nr 68 med förslag angående central administration för hälso- och sjukvården samt socialvården, m. m., sammanföres socialstyrelsen, medicinalstyrelsen och medicinalstyrelsens sjukvårdsberedskapsnämnd till en i detta sammanhang jättestor administrativ enhet. Till detta kommer en del andra omorganisationer och bl. a. ett nytt institut.

Motiveringen till detta nya ämbetsverk är enligt statsrådet bl. a. att "det är ett humanitärt och samhällsekonomiskt intresse av synnerlig vikt att största möjliga samverkan mellan medicinsk och social omvårdnad kommer till stånd. Redan ur dessa synpunkter ter sig den nu aktualiserade sammanläggningen som en i princip angelägen åtgärd".

Men även om en princip är angelägen och om man praktiskt, principiellt eller teoretiskt accepterar stordrift på exempelvis handelns och industrins områden för att därmed spara arbetskraft och övriga kostnader genom en utbyggd automatik m. m., torde det väl knappast vara möjligt att man på ett liknande sätt kan bygga upp praktisk social-, hälso- och sjukvård enligt samma mönster, eftersom man inom dessa grenar av samhällsarbetet måste ta hänsyn till att dess uppgift är att hjälpa, vårda, bota samt handskas med människor och tillämpa människovård. Och detta senare är något helt annat än att exempelvis distribuera eller tillverka varor inom ett varuhus eller en industri.

Det är därför inte märkligt (s. 39) att de statliga myndigheterna samt personalorganisationerna godtar principerna i utredningens förslag i högre grad än den kommunala sidan, där majoriteten ställer sig avvisande på flera väsentliga punkter. Att man inom social-, hälso- och sjukvård i likhet med vad som sker på andra områden tvingats vidtaga åtgärder för rationell bygghet, personalbesparing m. m. är självklara ting även för sjukvårdens huvudmän. Men inom en aktiv praktisk vård, där det gäller att hjälpa eller rädda människor, är det dock av synnerlig vikt att hjälp- och vårdorganens inre och yttre funktion snabbt och effektivt kan komma till uttryck på det sätt och i den anda som sjuk- och socialvårdens huvudmän enligt lag är ålagda att ge.

Dagens läge är, att sjuk- och hälsovårdens samt socialvårdens huvudmän står inför stora, svåra och dagsaktuella problem vilka kräver ome-

delbara initiativ och handling, såvida man nu önskar att söka komma till rätta med dem. Inom sjuk- och åldrings- samt ungdomsvården m. fl. områden är varje dröjsmål oförsvarbart. Från den 1 januari i år övertog landstingen mentalsjukvården etc., och därmed har landstingen påtagit sig en mycket stor och svår uppgift när det gäller att göra även denna sjukvård likställd i vårdavseende med den somatiska.

Även om det är naturligt att rationalisering och stora centrala verk kan vara lockande, måste dock huvudvikten i dagens läge läggas på att de viktiga hjälpmöjligheterna för tusentals människor som är hjälpbehövande snabbt och riktigt kan fungera och utbyggas. Kontakten mellan sjukvårdens och socialvårdens huvudmän och statliga myndigheter får inte så fördröjas eller bestå av en djungel av byråkrati och paragrafrytteri, att den omöjliggör för huvudmännen att i tid kunna fullgöra sina ålagda uppgifter.

I fusions- och rationaliseringsprocessen kan man tala om rationalisering och felrationalisering. Var den idealiska gränsen går är väl omöjligt att generellt ange. När det gäller en samhällets verksamhet, där ändock sjuka och hjälpbehövande människor måste vara centralobjektet, måste tidsfaktorn mellan att ansvarig huvudman får kännedom om ett hjälpbehov och när en aktiv samhällsinsats för att hjälpa eller bota sättes in göras så kort som möjligt.

Att i dagens aktuella situation på social-, hälso- och sjukvårdsfronten genomföra en så genomgripande omdaning av medicinal- och socialstyrelsen skulle innebära, att aktuella och absolut nödvändiga åtgärder både inom social-, hälso- och sjukvårdsområdena fördröjs och skjuts på framtiden. Departementschefen anför att hälso- och sjukvården överförts från inrikes- till socialdepartementet. Det råder delade meningar om denna åtgärd var riktig, men även denna begränsade åtgärd innebar en viss stagnation. Departementschefen säger visserligen att "enligt hans uppfattning kommer sjukvårdens och socialvårdens representanter i ett gemensamt verk att få en ömsesidigt berikande kontakt med varandra till gagn för helheten och för den omvårdnad om enskilda människor som är målet för de båda vårdgrenarna. Jag bedömer inte faran för byråkratisering och tungroddhet som framträdande". Som *princip* kan väl detta sägas, men för sjukvårdens huvudmän, som praktiskt måste söka att få både hälso- och sjukvård samt socialvård att praktiskt fungera, tvingas principer eller teorier att få vika för hur och på vad sätt vi skall bäst kunna fullgöra de uppgifter lag och förordning ålagt oss, därför att sjuka och hjälpbehövande människor aldrig brukar kunna hjälpas av att vi ger dem en princip eller teori; de måste få en annan medicin om de skall kunna bli friska.

Propositionen kan knappast anses på ett övertygande sätt ha motiverat ett så starkt behov av en sammanslagning av två var för sig betydelsefulla

ämbetsverk, att riksdagen på denna grund skulle medverka till att f. n. genomföra en reform där så många frågetecken finns och där faran för byråkrati och tungroddhet är så framträdande. I nuvarande läge och till dess att ytterligare överväganden m. m. gjorts i föreliggande fråga, torde det ur alla synpunkter vara angeläget att skjuta på frågan om en eventuell sammanläggning av ämbetsverken till framtiden.

Propositionen innebär icke att det redovisas några påtagliga rationaliseringsvinster. Personalstabens sammansättning förändras, men samtidigt utökas den på ungefär samma sätt och med det antal tjänster som begärts av de nuvarande ämbetsverken. Det torde därför f. n. vara bäst och tillräckligt om de nuvarande ämbetsverken fick en personell förstärkning och att utskottet vidtog en prövning av denna fråga.

Med hänvisning till vad ovan anförts hemställes,

att riksdagen måtte besluta att avslå Kungl. Maj:ts proposition nr 68 angående central administration för hälso- och sjukvården samt socialvården och att riksdagen beslutar vidtaga den personella förstärkning inom nuvarande medicinalstyrelsen och socialstyrelsen som kan anses erforderlig.

Stockholm den 7 april 1967

John Lundberg (s)